

Råsterk odøling etterlyses

Skrevet av Berit Pedersen (Nestleder)

En etterlysning i avisa Glåmdalen sto i 1978: «Er det noen av Glåmdalens lesere som kan hjelpe med opplysninger om odølingen Johannes Aaserud? Han var så sterk at han løftet en jernbanevogn av sporet og tunge saltsekker, som småposer. Det skal ha stått noe om den sterke Johannes Aaserud i avisen en gang.

Det opplyses også at Johannes var farfaren til vår landskjente fotballkeeper Henry "Tippen" Johansen. Jeg ble nysgjerrig og begynte å søke i digitaliserte utgaver av Glåmdalen i Nasjonalbiblioteket. Historien om Johannes Olsen Aaserud, skrevet av Olaf Markus Lilleseth sto i avisa den 1.11.1944. Under gjengis avskrift av artikkelen om kjempen på Sandbakken ved Galterud.:

Sterke menn i Glåmdalsbygdene.

No og da er det blitt fortalt om sterke menn i Glåmdalens distrikt, men enda er ikke den sterkeste av dem alle nevnt- og hvem da, vil sikkert leseren spørre? – Jo- han hette Johannes Aaserud og bodde det siste av sitt liv i nærheten av Galterud på småbruket Sandbakken der ute.

At han var den sterkeste som noen veit å fortelle om, går det mere enn et frasagn om blant folket den dag i dag. Det var omkring midten av det forrige århundre Johannes var i sine velmakts dager, og fra den tid daterer de beste fortellinger seg om alle de umenneskelige krafttak han tok. Den beste av alle jeg enda har hørt om kjempekaren Johannes Aaserud er denne: Omkring 1840 – 50 årene ble det bygget to masovner i nærheten av Galterud stasjon. Det var de såkalte Spetalens gruver som skulde nyttiggjøres i forbindelse jernverket på Odals Værk. Min heimelsmann til fortellingen er en no for lengst avdød mann med navn Hans Wangen som den gang var i sin ungdom og kjente Johannes meget godt. Han Hans var ingen skrønemaker, så hva pålitelighet angår er der intet tilbake å ønske.

Han Hans fortalte at det var for det meste svenske fagfolk som hadde med oppbyggingen av de nevnte masovner, men Johannes var med som håndlanger, og disse svenskene lærte å forstå at Johannes var i besittelse av mer enn alminnelige legemskrefter. Han var tillike snild som et lam, så arbeidskameratene tillot seg og holde spas med han rett som det var.

En dag var ovnene ferdige, det sto bare igjen å legge malmkransen øverst oppe på toppen, og disse malmringer var også kommet fra Sverige. De veide 3 skipund- altså 480 kilo hver. No fikk svenskene atter anledning til å spøke med den sterke «norrbagge» og ropte på Johannes at no kunde han riktig få anledning til å bruke kreftene sine. Disse ringene bærer du opp og legger dem på alene du Johannes, sa de til han. Da var det nok ikke fritt for at sinnet beit Johannes tross han snild var. Han sa ingen ting, men på sin stilferdige måte som var, gikk han bort og kjente på hvor tunge ringene var- løftet den ene opp på kant med den ene hånd, og med det samme smøg han aksla inn i ringen og gikk opp stillasen med den og la den på plass. Han ruslet så ned igjen som ingenting.

Da han kom ned til de forgapte svenskene som sto og så på, skal han dog åpnet kjeften han Johannes au å ha sagt dette her: «Ser de det smågutter, at bra kar hjelper seg sjøl, og no skal de få vita det av meg, at elleve svensker og en kalvelort er ei tylft.» Siden den dagen, sa Hans- fikk Johannes være i fred for svenskenes spas.

Det vilde føre for vidt til å vilde sprengte «Glåmdalens» snevre spalteplass om jeg skulde fortelle om alle de ubegripelige krafttak Johannes tok. Han var med og kjørte varer fra Oslo til Kongsvinger før jernbanene kom. En stubb fra en av disse ferder er dog både morsom og

grusom. Blant kjørekarene var det også en nesbu som hadde en tjenestegutt med- denne gutten hadde en krokete langfinger, og dette benyttet husbonden seg av og brukte gutten som medium til å dra krok med folk på veddemål. Så en dag de hvilte på første skiftet fra Oslo i hvilestua på Gjelleråsen var også Johannes med i følget. Nesbuen var straks kjøpen på å få Johannes til å dra krok med tjenestegutten hans- innsatsen var som vanlig 1 flaske brennevin.

No- Johannes brydde seg ikke om slike småguttstreker, men den ivrige nesbu ga seg ikke og til slutt skulde de da dra krok. Gutten var liten, og for lett til å dra med den dobbelt så store Johannes, og fikk husbonden til å sitte på krakken inntil veggen og holde i ham innafor bordet som var spikret fast til gulvet. Når Johannes tok tak om guttens finger begynte denne å skrike at han skulde slippe taket- men no for seint- Johannes var enda en gang blitt arg- han drog til så brått at fingeren røk tvert av i knokleddet, i det han slengte den bortover gulvet sa han: Sat`n ikke likere den dritten!

Barnebarnert Henry «Tippen» Johansen 21.07.1904 – 29.05.1988

Bildet er fra en artikkel om ham på Wikipedia. Ukjent fotograf.

TIPPEN – DEN STØRSTE

Fra boka "Fra Sotahjørnet til Bohemen". Skrevet av Gjerdalen og Teigøy. Utdrag gjengitt med tillatelse.

«Tippen» Johansen har sin fortjente plass i den norske fotball historien. Mange holder han som den aller største keeperen gjennom tidene. Han bidro vesentlig i landskamptriumfene i Norges andre gullalder, og det var ikke få landskamper han vant for Norge. Etter Norges 4–1-seier over Sverige i Gøteborg i 1932, sto det i et avisreferat: "Efter matchen ble Norges keeper båret på gullstol av tilreisende nordmenn. Han var da også dagens mann".

Da Norge slo Ungarn 2-0 i Oslo 1935, skrev avisene: «Banens beste var «Tippen» Johansen som hadde flere fantomredninger. Mange keepere hadde noe å lære av han, hans sikre grep, fine plasseringer, utspill og glimrende feltarbeid». «Tippen» var også totalt fryktløs. Når motspillere kom alene mot han, nølte han ikke et sekund, men stupte rett foran støvlene deres.

«Tippen» er nok aller mest kjent som fantomkeeperen på det berømte bronselaget i OL i 1936. Han spilte sitt livs kamp i kvartfinalen mot Tyskland, og fikk mye av æren for at Norge gikk videre. Han stoppet knallharde markkrypere, headinger mot vinkelen, snappet overlegg, fistet til corner og avskar gjennomspill. I tillegg stupte han resolutt mot føttene til en tysker som var alene med han. Tyskeren uttalte etterpå til avisene at den norske keeperen måtte være lei av livet! Så utilnærmelig var «Tippen» at Adolf Hitler rev seg i håret og forlot Olympiastadion før kampen var slutt.

Han er nok fortsatt Vålerengas mest kjente idrettsutøver gjennom tidene. Han kunne ikke sjøl fortelle hvorfor han fikk oppnavnet. Men det er blitt fortalt at alle som het Henry blei kalt «Tippen», Tuppen eller Høna, Da han kom til Vålerenga var Høna og Tuppen opptatt.

«Tippen» debuterte på Vålerengas A-lag i fotball i 1921, bare 17 år gammel, og spilte sin første obligatoriske kamp for A-laget i 1923 som center forward. «Tippen» fortalte at det var en del heldige klubbkamper som gjorde at han ble funnet verdig til å møte som innbytter på landslaget i 1925. Navnet hans hadde stadig vært framme i avisreferater med tips til U.K. I mai 1926 ble han tatt ut på landslaget mot Finland og Sverige. Det var hans tur. De store hendene hans stoppa det meste. De var så svære at han ikke fikk kjøpt hansker, men måtte få dem spesialsydd. Uansett likte han ikke noe særlig å bruke hansker, de store klypene klarte å holde ballen likevel.

Parallelt med «Tippens» landslagskarriere vant Vålerenga sitt første Oslo-mesterskap i 1927. Seinere ble det tre strake mesterskap fra 1932 til 1934, mye takket være «Tippens» kjempender.

«Tippen» var svært ettertraktet på 1930-tallet. Det største og feitest tilbudet kom fra skotske Aberdeen. De tilbød den store sum av 50 000 kroner. Leeds var også frampå, men «Tippen» takket nei. "Det var to grunner til at jeg avsto, fortalte han. "Jeg var meniskskadet på dette tidspunktet. Dessuten hadde jeg det for godt hjemme i Vålerenga. Men hadde jeg ikke vært skadet, ville jeg nok slått til."

«Tippen» var Vålerenga gutt for alle penga. I sin storhetsperiode som fotballspiller, ishockeyspiller, bandyspiller, tennisspiller, skihopper, friidrettsutøver og hva han nå måtte ha vært innom. Han representerte VIF selv om han måtte søke tilhold i andre klubber for å delta i alle disse aktivitetene. Om ikke dette var nok, var «Tippen» også grammofon sjarmør og Vålerengas svar på Book Jensen!

I 1938 mottok han Egebergs Ærespris for sine bragder i ski og fotball. Året før hadde han fått Norges Fotballforbunds gullmerke. Han sto i mål for Vålerenga i hele 23 år. Så seint som i 1964 spilte «Tippen» senterløper for old boys-laget i en alder av 60 år. «Tippen» kunne bare en vits, og den fortalte han flere ganger i mange år: Det var fem gutter som dro på telttur, men så var det bare plass til fire i teltet. "Da teller vi til fem, sa en, for da har vi jo telt til fem!"

«Tippen» ble dyrket med ærbødighet og respekt. På fine vårvelder trakk hundrevis av østkantboere til Etterstadsletta for å se ham trene i mål iført mørk skyggelue og skinnhansker mens han kommanderte: Brenn løs! Gutta sto i kø for å skyte straffer. Jubelen gjallet mens skudd etter skudd ble plukket ned.

Da «Tippen» fylte 80 år ble han hyllet av sin klubb Vålerenga/VIF på Bislett stadion. Bysten vist til venstre ble avduket da. Den skal plasseres i VIF anlegget på Valle Hovind. Bløtkake ble servert til alle som ville ha skrevet i avisa Aftenposten den 16.8.1984. De nevnte ikke hvem som laget busten.

HØR 1939-SLAGEREN PÅ YOUTUBE

Tippen var den første kjente idrettsmann som utga en grammofonplate. Nå kan dere høre den ene slageren på youtube «Når rosene blomstrer i mormors have". Dette er en restaurert melodi som ble utgitt på CD i 1995. Her er linken:

<https://www.youtube.com/watch?v=qj1KHnLFx8c>

Det er VIF Historie v/Jarle Teigøy som har sendt oss bildet av bysten.

VIF har en egen historiegruppe som jobber spesielt med idrettshistorien på Vålerenga.

De har også fått en stor samling av premier og gjenstander fra Tippens familie som de tar godt vare på i sitt lokale på Intility Arena i Oslo. Vålerenga Historielag har naturlig nok et tett og nært samarbeid med dem.

En stor takk til VIF Historie v/Jarle Teigøy og Vålerenga Historielag v/ Even Haugseth for bildet av bysten og opplysninger om Tippen.